

УДК: 330.34

Олег Коркушко

кандидат економічних наук, доцент,
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»
м. Кам'янець-Подільський, Україна
E-mail: korkushko31@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6577-8647

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Oleh Korkushko

Ph.D (Economics), Assoc. Prof.
ERIHE «Kamianets-Podilskyi State Institute»
Kamianets-Podilskyi, Ukraine

THE ROLE OF INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS IN ENSURING UKRAINE'S ECONOMIC SECURITY

Анотація. Економічна безпека є ключовим чинником стабільного розвитку будь-якої країни, особливо в умовах глобальних криз, воєнних конфліктів та геополітичних загроз. В Україні, яка стикається з масштабними викликами, пов'язаними з військовими діями, макроекономічною нестабільністю та структурними трансформаціями, міжнародні фінансові організації відіграють важливу роль у підтримці фінансової стабільності, розвитку економіки та впровадженні реформ. Вони надають кредитну підтримку, технічну допомогу та експертні рекомендації, сприяючи зміцненню макроекономічної стійкості та інтеграції у світову фінансову систему.

Міжнародний валютний фонд є одним із найважливіших партнерів України у сфері фінансової стабілізації. Він надає макрофінансову допомогу через кредитні програми, висуває вимоги щодо впровадження структурних реформ у бюджетній, монетарній та банківській сферах, а також підвищує довіру міжнародних інвесторів до України. У періоди кризових ситуацій співпраця з МВФ забезпечувала доступ до необхідного фінансування та сприяла впровадженню реформ, спрямованих на зміцнення державних фінансів.

Світовий банк виступає стратегічним партнером України у розвитку транспортної, енергетичної та комунальної інфраструктури, підтримці соціального захисту населення, реформах у сфері охорони здоров'я, а також фінансуванні проектів з енергетичної ефективності та зеленої економіки. Його участь у відбудові України після війни сприятиме економічному зростанню та підвищенню рівня життя населення. Водночас Європейський банк реконструкції та розвитку підтримує розвиток приватного сектору, кредитує малий та середній

бізнес, сприяє реформам у фінансовому секторі та інвестує у стійкі енергетичні проекти, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності економіки.

Європейський інвестиційний банк фінансує інфраструктурні, екологічні та соціальні проекти, серед яких будівництво доріг, мостів, громадського транспорту, модернізація житлово-комунального господарства та освітні програми. Всі ці зусилля міжнародних фінансових організацій сприяють забезпеченню економічної безпеки України, стабілізації її фінансової системи та розвитку стратегічних реформ. Водночас існують виклики, такі як залежність від зовнішнього фінансування, необхідність виконання складних реформ та боргове навантаження. Для ефективного використання міжнародної підтримки Україні слід посилити інституційну спроможність управління фінансовими ресурсами, оптимізувати контроль за використанням кредитів, залучати приватний капітал та розвивати внутрішні фінансові ресурси для зменшення зовнішньої залежності.

Ключові слова: економічна безпека, міжнародні фінансові організації, МВФ, Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ, фінансова стабільність, макроекономічна політика, міжнародне кредитування, структурні реформи.

Abstract. *Economic security is a key factor in the stable development of any country, especially in times of global crises, military conflicts, and geopolitical threats. In Ukraine, which faces significant challenges due to military actions, macroeconomic instability, and structural transformations, international financial organizations play a crucial role in maintaining financial stability, fostering economic development, and implementing reforms. They provide credit support, technical assistance, and expert recommendations, contributing to macroeconomic resilience and integration into the global financial system.*

The International Monetary Fund (IMF) is one of Ukraine's most important partners in financial stabilization. It provides macro-financial assistance through lending programs, sets requirements for structural reforms in the budgetary, monetary, and banking sectors, and enhances international investor confidence in Ukraine. During periods of crisis, cooperation with the IMF has ensured access to necessary financing and facilitated reforms aimed at strengthening public finances.

The World Bank serves as a strategic partner of Ukraine in the development of transportation, energy, and municipal infrastructure, supporting social protection programs, health-care sector reforms, and financing projects in energy efficiency and the green economy. Its participation in Ukraine's post-war reconstruction will contribute to economic growth and an improved standard of living for the population. At the same time, the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) supports private sector development, finances small and medium-sized enterprises, promotes financial sector reforms, and invests in sustainable energy projects, thereby enhancing the competitiveness of the economy.

The European Investment Bank (EIB) finances infrastructure, environmental, and social projects, including the construction of roads, bridges, public transport systems, modernization of housing and utilities, and educational programs. All these efforts by international financial organizations contribute to ensuring Ukraine's economic security, stabilizing its financial system, and advancing strategic reforms. However, challenges remain, such as dependence on external financing, the need to implement complex reforms, and the

burden of debt. To make the most effective use of international support, Ukraine should strengthen institutional capacity in financial management, optimize credit oversight, attract private capital, and develop domestic financial resources to reduce external dependency.

Keywords: *economic security, international financial organizations, IMF, World Bank, EBRD, EIB, financial stability, macroeconomic policy, international lending, structural reforms.*

Постановка проблеми. Економічна безпека є фундаментальним компонентом національної безпеки держави, особливо в умовах глобальних криз та воєнних конфліктів. Для України, яка з 2022 року протистоїть повномасштабній військовій агресії, питання забезпечення економічної стабільності стало особливо актуальним. Зокрема, критичним аспектом економічної безпеки є ефективне використання фінансової підтримки міжнародних організацій, таких як МВФ, Світовий банк, ЄБРР та ЄІБ. Однак залежність від зовнішнього фінансування породжує ризики боргового навантаження та потребує ефективного управління фінансовими ресурсами. Відсутність чіткої довгострокової стратегії щодо використання міжнародної допомоги може призвести до зниження ефективності фінансової підтримки та гальмування структурних реформ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика міжнародної фінансової підтримки та економічної безпеки України досліджувалася вітчизняними та зарубіжними науковцями. Каріна Чернецька у своїй роботі аналізує співпрацю України з МВФ та ЄБРР, підкреслюючи позитивний вплив кредитних програм на макроекономічну стабільність країни. Вона наголошує, що залучення міжнародних кредитів сприяє покращенню фінансової стійкості, але водночас може збільшувати боргове навантаження держави [4].

Руслана Луців та її колеги акцентують увагу на необхідності ефективного використання міжнародної фінансової допомоги. Вони підкреслюють важливість планування пріоритетних напрямків інвестування, що сприятиме зміцненню економічної безпеки держави [2].

Метою дослідження є аналіз ролі міжнародних фінансових організацій у забезпеченні економічної безпеки України, оцінка ефективності використання зовнішнього фінансування та розробка рекомендацій щодо оптимізації співпраці з міжнародними кредиторами. Особливу увагу приділено питанням мінімізації ризиків боргового навантаження, підвищенню інституційної спроможності управління фінансовими ресурсами та розвитку механізмів залучення внутрішнього капіталу для забезпечення довгострокової економічної стабільності.

Виклад основного матеріалу. Економічна безпека є фундаментальною складовою національної безпеки держави, особливо в умовах сучасних глобальних викликів та регіональних конфліктів. Для України, яка з 2022 року протистоїть повномасштабній військовій агресії, питання забезпечення економічної стабільності набуло особливої актуальності. У цьому контексті міжнародні фінансові організації (МФО) відіграють ключову роль, надаючи фінансову підтримку, експертні консультації та сприяючи впровадженню структурних реформ.

Співпраця з такими інституціями, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), дозволяє Україні отримувати необхідні ресурси для підтримки макроекономічної стабільності та реалізації критично важливих проектів.

Наприклад, у вересні 2024 року МВФ досяг попередньої угоди з Україною щодо надання фінансової допомоги обсягом близько 1,1 мільярда доларів США, що є частиною ширшої програми підтримки на суму 15,6 мільярда доларів США [5].

Європейський досвід демонструє ефективність співпраці з МФО у відновленні економічної безпеки. Після Другої світової війни Програма відновлення Європи, відома як план Маршалла, стала ключовим фактором швидкої реконструкції та економічного зростання європейських країн [1]. Цей історичний приклад підкреслює важливість міжнародної фінансової підтримки у відбудові та зміцненні економік, постраждалих від конфліктів.

Для України залучення міжнародної фінансової допомоги є не лише засобом подолання поточних економічних труднощів, але й важливим елементом довгострокової стратегії розвитку. Фінансова підтримка МФО сприяє реалізації структурних реформ, модернізації інфраструктури та інтеграції у світову економіку. Водночас, досвід європейських країн свідчить про необхідність ефективного використання наданих ресурсів та впровадження прозорих механізмів контролю для досягнення стійкого економічного зростання.

Міжнародні фінансові організації (МФО) відіграють ключову роль у забезпеченні економічної безпеки України, особливо в умовах сучасних викликів. Їхня підтримка охоплює фінансову допомогу, технічну експертизу та сприяння структурним реформам, що разом сприяє стабілізації та розвитку української економіки.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) є одним із провідних партнерів України у фінансовій сфері. У вересні 2024 року МВФ досяг попередньої угоди з Україною, яка передбачає надання приблизно 1,1 мільярда доларів США фінансової допомоги. Це є частиною чотирирічної програми обсягом 15,6 мільярда доларів, спрямованої на підтримку економічної стабільності країни в умовах повномасштабного вторгнення росії на територію України. МВФ відзначає, що, незважаючи на значні виклики, зміла політика та адаптивність українських домогосподарств і підприємств, а також значна зовнішня фінансова підтримка сприяли макроекономічній та фінансовій стабільності. Однак Фонд також застерігає про високі ризики, пов'язані з уповільненням економіки та постійними атаками на інфраструктуру з боку росії. Голова Національного банку України Андрій Пишний підкреслював важливість своєчасної міжнародної допомоги та мобілізації внутрішніх ресурсів для фінансування бюджету 2025 року. З початку війни Україна отримала близько 98 мільярдів доларів США від західних партнерів, що підкреслює масштаб міжнародної підтримки. МВФ також рекомендує Україні дотримуватися фінансових обмежень та впроваджувати заходи для збільшення внутрішніх доходів, такі як підвищення податків та фіскальні реформи [5].

Світовий банк є другим за величиною кредитором України після МВФ. З початку повномасштабної війни Група Світового банку мобілізувала для України до 50 мільярдів доларів США фінансової підтримки. Ці кошти спрямовані на підтримку державного сектору, забезпечення валютно-курсової та цінової стабільності, а також покриття дефіциту бюджету та платіжного балансу. Станом на листопад 2024 року понад 2,63 мільярда доларів США було перераховано до загального фонду державного бюджету України. Крім того, Світовий банк схвалив створення фонду фінансового посередництва для підтримки України, очікуючи внесків від таких країн, як США, Канада та Японія.

Завданням фонду була допомога у виконанні зобов'язання країн G7 щодо надання Україні до кінця 2024 року додаткових 50 мільярдів доларів фінансування. Співпраця також охоплює проєкти з трансформації української економіки та залучення іноземних інвестицій для післявоєнної відбудови країни. Світовий банк надав Україні позику на 1 мільярд доларів та грант на 30 мільйонів доларів для підтримки урядових реформ у приватному секторі, зокрема для рефінансування програм державної підтримки бізнесу, таких як «Доступні кредити 5–7–9 %» та «Робота».

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) також відіграє важливу роль у підтримці України. З лютого 2022 року ЄБРР інвестував приблизно 5 мільярдів євро в українську економіку, з яких близько 2 мільярдів євро спрямовано на енергетичні проєкти. Основна увага банку зосереджена на посиленні енергетичної безпеки, відновленні критичної інфраструктури, забезпеченні продовольчої безпеки та розвитку торгівлі. ЄБРР також приділяє увагу програмам розподілу ризиків, які створюють додаткові гарантії для реалізації інвестиційних проєктів, спрямованих на поповнення обігових коштів підприємств. У державному секторі впроваджується 10 спільних проєктів із загальним обсягом позик у 2,1 мільярда євро, з яких у 2024 році було використано понад 154,3 мільйона євро [3].

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) з березня 2022 року надав Україні 1,7 мільярда євро, зокрема через кредитні лінії та гарантії нових позик для малого та середнього бізнесу. Фокус ЄІБ спрямований на проєкти в сільському господарстві, харчовій та переробній промисловості, а також у транспортній сфері. Загальний обсяг фінансування, наданого ЄІБ Україні з 2004 року, перевищує 7,5 мільярда євро. Нещодавно уряд України та ЄІБ обговорили впровадження проєктів відновлення на суму 2 мільярди євро в межах програми Ukraine Investment Framework.

Дослідження українських науковців підкреслюють важливість взаємодії з МФО для зміцнення фінансової системи країни. Водночас, дослідники наголошують на важливості раціонального використання залучених ресурсів та прозорості у їх розподілі.

Міжнародні фінансові організації (МФО) відіграють вирішальну роль у забезпеченні економічної безпеки України, надаючи фінансову підтримку та експертні рекомендації для впровадження структурних реформ. Співпраця з такими інституціями, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), сприяє стабілізації економіки та забезпеченню макрофінансової стійкості країни.

Таблиця 1

Фінансова допомога Україні від міжнародних фінансових організацій (2022–2024)

Організація	Обсяг фінансування (млрд дол. США / євро)	Основні напрямки фінансування
МВФ	15,6 млрд дол. (4-річна програма)	Макроекономічна стабільність, бюджетний дефіцит
Світовий банк	50 млрд дол.	Соціальна підтримка, відбудова, бюджетне фінансування
ЄБРР	5 млрд євро	Енергетика, інфраструктура, торгівля
ЄІБ	1,7 млрд євро	МСБ, транспорт, сільське господарство

Джерело: складене автором на основі [3]

Рис. 1 відображає динаміку фінансування України від міжнародних фінансових організацій у 2022–2024 роках. Найбільшим донором є МВФ, який значно збільшив обсяги підтримки у 2024 році до 15,6 млрд доларів. Світовий банк також надає значні кошти, але їхня сума зменшилася у 2023 році. ЄБРР та ЄІБ забезпечують стабільне, але порівняно менше фінансування, орієнтуючись на інфраструктурні та бізнес-проекти.

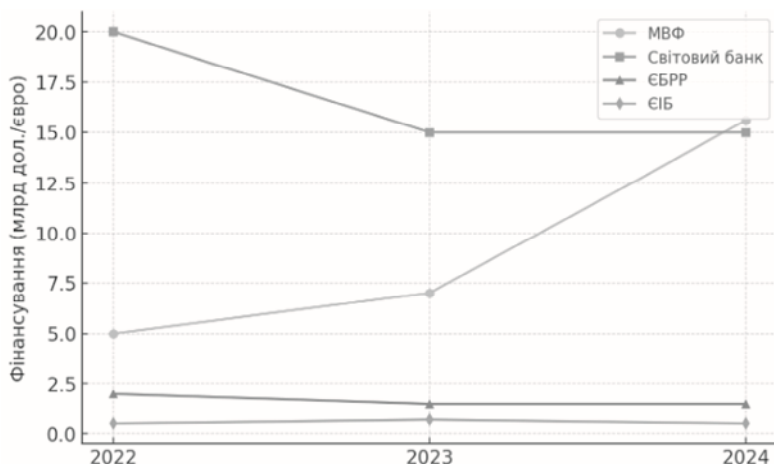

Рис. 1. Динаміка фінансування України міжнародними організаціями (2022–2024 рр.) [3]

Рис. 2 ілюструє розподіл міжнародної допомоги за ключовими напрямками. Найбільша частка (40%) спрямована на покриття бюджетного дефіциту та макроекономічну стабільність, що є критично важливим для України в умовах війни. Енергетична безпека займає 25% загального фінансування через атаки на енергетичну інфраструктуру. Відбудова та інфраструктура отримують 20%, а підтримка малого та середнього бізнесу – 15%, що допомагає зберегти економічну активність у країні.

Рис. 2. Розподіл фінансування міжнародних організацій за секторами [3]

Висновки. Міжнародні фінансові організації відіграють ключову роль у забезпеченні економічної безпеки України, надаючи фінансову підтримку, експертні консультації та сприяючи впровадженню структурних реформ. Співпраця з такими інституціями,

як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, а також Європейський інвестиційний банк, дозволяє Україні отримувати необхідні ресурси для макроекономічної стабільності та реалізації критично важливих проєктів. В умовах військової агресії зовнішнє фінансування стало важливим фактором підтримки бюджету та відновлення економіки. Водночас залежність від зовнішніх кредитів потребує ефективного фінансового менеджменту, прозорого використання ресурсів та розвитку внутрішніх економічних можливостей для зменшення боргового навантаження.

Список використаних джерел:

1. Вишняков О.В. Міжнародна допомога і поствоєнна відбудова Європейських країн: досвід для України. *Вісник Маріупольського державного університету*. 2023. № 25. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-2822-2023-13-25-58-66>
2. Луців Р., Кузьменко О., Яценко О. Роль міжнародних фінансових інституцій в стабілізації національної економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 3(12). URL: <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/15574>
3. Фокус та пріоритети міжнародних фінансових організацій для України у 2025 році. *Forbes*. URL: <https://forbes.ua/money/fokus-ta-prioriteti-mizhnarodnikh-finansovikh-organizatsiy-dlya-ukraini-u-2025-rotsi-24122024-25820>
4. Чернецька К.В. Ефективність співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями (на прикладі МВФ). URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/47133>
5. Reuters. IMF, Ukraine reach deal that would give it access to \$1.1 billion. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/imf-ukraine-reach-agreement-that-would-give-access-about-11-bln-2024-09-11>

References:

1. Vyshnjakov O.V. (2023) Mizhnarodna dopomoga i postvojenno vidbudova Jevropejs'kyh krai'n: dosvid dlja Ukrai'ny [International Aid and Post-War Reconstruction of European Countries: Lessons for Ukraine]. Available at: from: <https://doi.org/10.34079/2226-2822-2023-13-25-58-66> [in Ukrainian]
2. Luciv R., Kuz'menko O., & Jacenko O. (2024) Rol' mizhnarodnyh finansovyh instytucij v stabilizacii' nacional'noi' ekonomiky [The Role of International Financial Institutions in Stabilizing the National Economy]. Available at: <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/15574> [in Ukrainian]
3. Fokus ta priorytety mizhnarodnyh finansovyh organizacij dlja Ukrai'ny u 2025 roci [Focus and Priorities of International Financial Organizations for Ukraine in 2025]. *Forbes*. (n.d.). *forbes.ua*. Available at: <https://forbes.ua/money/fokus-ta-prioriteti-mizhnarodnikh-finansovikh-organizatsiy-dlya-ukraini-u-2025-rotsi-24122024-25820> [in Ukrainian]
4. Chernen'ka K.V. Efektyvnist' spivrobitnyctva Ukrai'ny z mizhnarodnymy finansovymy organizacijamy (na prykladi MVF) [The Effectiveness of Ukraine's Cooperation with International Financial Organizations (Using the IMF as an Example)]. Available at: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/47133> [in Ukrainian]
5. Reuters. IMF, Ukraine reach deal that would give it access to \$1.1 billion. (n.d.). *reuters.com*. Available at: <https://www.reuters.com/world/europe/imf-ukraine-reach-agreement-that-would-give-access-about-11-bln-2024-09-11> [in English]